

BEDRE OG MER EFFEKTIV SAKSFORBEREDELSE I TRØNDELAG TINGRETT

Innhold

BEDRE OG MER EFFEKTIV SAKSFORBEREDELSE I TRØNDELAG TINGRETT	1
1 Bakgrunn for rammeverket	4
2 Påtalemyndighetens oversendelse til tingretten – straffeprosessloven § 262	4
2.1 Tiltalebeslutning (vedlegg 1 – eksempler på forbehold)	4
2.2 Bevisoppgave (vedlegg 2 – eksempler bevisoppgaver).....	4
2.3 Utdrag (vedlegg 3 – eksempel på innhold faktisk utdrag).....	5
2.4 Berammelsesbrev(vedlegg 4 – mal berammelsesbrev – hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)	5
2.5 Oversendelse til forsvarer/bistandsadvokat (vedlegg 5 – eksempel på tekst oversendelse)	6
2.6. Oversendelse av saksdokumenter til tingretten der tiltalte ikke har krav på forsvarer....	6
3 Tingrettens innledende behandling	6
4 Tingrettens berømmelse	7
5 Forsvarers oversendelse til retten – straffeprosessloven § 264c og § 265	7
5.1 Tilsvar (vedlegg 7 – mal frist for tilsvar – hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)	7
5.2 Forsvarer bevisoppgave	7
5.3 Forsvarers utdrag som vedlegg til tilsvaret – jf § 265	7
6 Bistandsadvokaten oversendelse til retten.	8
6.1 Bistandsadvokatens prosesskriv	8
6.2 Bistandsadvokatens utdrag som vedlegg til prosesskrivet	8
7 Tingrettens saksforberedelse straffeprosessloven §§ 271a flg.....	8
7.1 Saksforberedelsen	8
7.2 Prosessledende avgjørelser	9
7.3 Saksforberedende møte.....	9
7.4 Skriftlig redegjørelse etter straffeprosessloven § 274b	9
Vedlegg 1 - Eksempler på forbehold i tiltalebeslutningen:.....	11
1. Prøvetid og resttid:	11
2. Rettighetstap	11
3. Særreaksjoner	12
4. Inndragning	12
5. Sivile rettskrav.....	12
6. Flere tiltaler	13
Vedlegg 2 – eksempel bevisoppgave (BL-mal)	14

Vedlegg 3 - eksempel - faktisk utdrag – struktur og bokmerker.....	17
Vedlegg 4 - forslag mal berammelsesbrev (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)	19
Vedlegg 5 – eksempel tekst oversendelse til advokat/sakkyndige mm.	21
Vedlegg 6 - forslag mal oppnevning koordinerende bistandsadvokat (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe).....	22
Vedlegg 7 - forslag mal frist for tilsvarende forsvarer (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)	23
Vedlegg 8 - forslag mal frist for merknader til sivile krav – straffeprosessloven § 264b(hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)	24
Vedlegg 9a: Planmøtemal der hovedforhandling varer mindre enn tre dager	25
Vedlegg 9b: Planmøtemal for hovedforhandling som varer tre dager eller mer eller hvor det besluttet særskilt.	26
Vedlegg 9 c - forslag mal innledende planmøte i tingretten før hovedforhandling er berammet (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)	29
Vedlegg 10 - forslag mal etter beramming (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe).....	32

Deltagere i arbeidsgruppen har vært: Kaia Strandjord, Cathrine Hollum, Erik Vatne, Tove Røddesnes, Gina Cecilie Høiby, Hans Vang, Astri Indgaard Rotmo, Hilde Vibeke Enger og Eirik Lereim.

Trondheim 1. juli 2022 (revidert 14. oktober 2022)

1 Bakgrunn for rammeverket

Gjennomgangen her tar sikte på å etablere et felles rammeverk for saksforberedelse i meddomssaker, og bestemmelser som trer ikraft 1. juli 2022 er innarbeidet i dette rammeverket.

Formålet med saksforberedelsen er å sørge for at hovedforhandlingen kan gjennomføres uten avbrytelser (straffeprosessloven § 278a) og at bevisførselen konsentreres om det som er omtvistet.

Ved Trøndelag tingrett legges det opp til en saksforberedelse som på noen felter avviker fra lovendringen ved at ordninger tilpasset større saker også gjelder i mindre saker. Gjennomføring av saksforberedende møter er derfor ikke forbeholdt større straffesaker, men gjennomføres i samtlige saker med varighet mer enn en dag. Rammeverket vil endres innenfor de gjeldende bestemmelser i straffeprosessloven.

2 Påtalemyndighetens oversendelse til tingretten – straffeprosessloven § 262

2.1 Tiltalebeslutning ([vedlegg 1 – eksempler på forbehold](#))

Tiltalebeslutningen skal sendes over til tingretten etter den er utferdiget. Sivile krav og andre forbehold angis så grundig som mulig, jf straffeprosessloven § 252, if: "Fremmer påtalemyndigheten krav etter § 427, skal den så langt som mulig angi kravets størrelse".

2.2 Bevisoppgave ([vedlegg 2 – eksempler bevisoppgaver](#))

Skal inneholde angivelse av vitner med tidsangivelse og redegjørelse for hvilket bevistema under skyld- og/eller straffespørsmål det enkelte vitne skal belyse. Videre opplyses eventuelle forhold regulert av straffeprosessloven § 122 og § 123 og eventuell tilrettelegging (fjernavhør). I bevisoppgaven angis hva vitnet skal forklare seg om – relatert til hvilken post i tiltalebeslutningen og andre opplysninger om vitnebeviset (øyenvitne, karaktervitne, kunnskap rundt de straffbare forhold mm).

Påtalemyndighetens redegjørelse for hvilket bevistema det enkelte vitne skal belyse og/eller hva det enkelte bevis skal godtgjøre (jf ny § 262 første ledd bokstav b). Dette sørger for bedre oversikt under saksforberedelsen. For eksempel kan man lettere avgjøre hvilke vitner som ikke er aktuelle når et bevistema viser seg å være ubestridt, og det blir tydeligere hvor aktor vil med det enkelte vitnet (både for aktor selv, forsvarer og domstolen). Bevisstgjøringen som følge av dette vil bidra til en mer konsentrert og effektiv hovedforhandling.

Hvis vitneforklaringen refererer seg til dokumenter i dokumentutdraget bør det opplyses i bevisoppgaven hvilke dokumenter det gjelder.

Dersom det er sakkyndig skal det oppgis om disse er rettsoppnevnte eller partssakkyndige, og hvilket tema de skal belyse for retten, for eksempel tilregnelighetsspørsmålet eller fysiske skader.

Ved bevisoppgavens angivelse av dokumentbevis/fysiske bevis, så skal det opplyses hvilke forhold beviset er relatert til. Det forutsettes at påtalemyndigheten sørger for at tittelen på

dokumentet er betegnende for innholdet av dokumentet, for eksempel: Illustrasjonsmappe – fornærmedes skader.

2.3 Utdrag ([vedlegg 3 – eksempel på innhold faktisk utdrag](#))

Utdraget ferdigstilles og oversendes retten samtidig som tiltalebeslutning og bevisoppgave. Dette skal inneholde samtlige dokumentbevis angitt i bevisoppgaven fra påtalemyndigheten. Eventuelle tillegg innarbeides i saksforberedelsen. Ved tilleggsdokumentasjon utarbeides nytt fullstendig utdrag, som erstatter tidligere innsendte. Dette oversendes retten sammen med en tilleggsbevisoppgave.

2.4 Berammelsesbrev([vedlegg 4 – mal berammelsesbrev – hentet fra nasjonal arbeidsgruppe](#))

Oversendelsesbrevet til tingretten fra påtalemyndigheten skal følge straffeprosesslovens § 262 første ledd samt inneholde følgende opplysninger:

- Forsvarer/bistandsadvokat – innhent eventuelt ønske fra tiltalte/fornærmede
 - Det skal alltid oppnevnes forsvarer med unntak av følgende saker:
 - Saker etter vegtrafikkloven § 22
 - Saker etter vegtrafikkloven § 24
 - Saker som gjelder ikke vedtatte forelegg (straffeprosessloven § 268)
 - Påtalemyndigheten må foreta en vurdering av om det er grunnlag for å oppnevne forsvarer i medhold av straffeprosessloven § 100, annet ledd.
- Hvem som er aktor og eventuelt behov for bisitter
- Opplysning om verger
- Frist for forsvarer for supplering av bevisoppgave og oppfordring til retten om å notere seg fristen. Fristen skal normalt være på tre uker etter mottak av dokumenter.
- Opplysning om hvor mange dager det er behov for. Tidspunkt for vitner fremgår av bevisoppgaven og i tillegg bør påtalemyndigheten vedlegge en utfyllende tidsplan i saker som varer mer enn 1 dag.
- I større saker må det angis om det er behov for rettsfri og om det er ønskelig med dager til forberedelse av prosedyrer.
- Ved behov for sakkyndige bør det inntas en setning om at en legger til grunn at retten konfererer også med de sakkyndige før berammelse skjer
- Behov for tolk, for hvem, hvilket språk eller ved hørselshemming
- Påtalemyndighetens syn på behovet for aktiv saksstyring fra rettens side under saksforberedelsen. Om det er behov for saksforberedende møte eller andre tiltak.
- Redegjør for følgende og eventuelt om en har vært i kontakt med forsvarer om dette:
 - Kan deler av faktum legges til grunn/er noen forhold erkjent
 - Avklaring om sakens tvistepunkter
 - Omfang av bevisføring og tidsbruk (tidsplan)
 - Sentrale hjelpedokumenter (større saker)
 - Eventuelle prosessuelle temaer/særlige problemstillinger
 - Inndragning og sivile krav
- Fagkyndige meddommere:
 - (Aktuelt i saker med økonomisk kompleksitet, miljøsaker, arbeidsmiljø.)
- Forhold av betydning for å vurdere bevisforbud eller –begrensninger.
- Oversikt over dommere som har hatt befatning med saken under etterforskning eller tidligere dommer i særreaksjonssaker.

- For fornærmede med bistandsadvokat settes frist for fremsettelse av erstatnings og/eller oppreisningskrav av påtalemyndigheten, samt frist for bevisoppgave, jf straffeprosessloven § 264a. Fristen settes til normalt tre uker frem i tid fra påtalemyndighetens oversendelse.
- Sivile krav med angivelse av rettslig og faktisk grunnlag. Påtalemyndigheten skal fastsette frist for fornærmet, uten bistandsadvokat, for å sende inn erstatnings- og/eller oppreisningskrav. I berammingsbrevet må det fremgå at det er satt en frist til fornærmede med oppfordring om fremleggelse av dokumentasjon. Påtalemyndigheten må fremme kravet normalt tre uker etter innsendelse av berammingsbrevet.

2.5 Oversendelse til forsvarer/bistandsadvokat ([vedlegg 5 – eksempel på tekst oversendelse](#))

Kopi av oversendelse til retten sendes samtidig til den forsvarer som tiltalte har valgt (eventuelt også foretrukket bistandsadvokat).

Dersom annen forsvarer/bistandsadvokat oppnevnes sender politiet/statsadvokaten kopi av forsendelsen til vedkommende så snart oppnevningen finner sted. Forsvarer som erstattes og har mottatt dokumenter sletter selv tidligere oversendelse.

Hvis tiltalte har fått oppnevnt offentlig forsvarer, kan påtalemyndigheten sende tiltalebeslutningen til forsvarer med anmodning om at denne forestår forkynningen. Forsvarer skal da innen fristen påtalemyndigheten setter, underrette påtalemyndigheten om forkynning har skjedd, jf straffeprosessloven § 263.

2.6. Oversendelse av saksdokumenter til tingretten der tiltalte ikke har krav på forsvarer

Saksdokumenter oversendes alltid til tingretten der tiltalte ikke har ubetinget krav på forsvarer.

3 **Tingrettens innledende behandling**

Tingretten foretar oppnevning av forsvarer og eventuelt bistandsadvokat uten opphold etter at tiltale, bevisoppgave, berammelsesbrev og utdrag er mottatt.

- Retten kan beslutte at flere fornærmede skal representeres av en felles bistandsadvokat (straffeprosessloven § 107b, fjerde ledd) – alltid ved tilfeller uten interessekonflikt.
- Retten kan beslutte begrensninger ved oppnevningen (straffeprosessloven § 107 femte ledd).

Retten kan beslutte å oppnevne koordinerende bistandsadvokat. [Vedlegg 6 – mal oppnevning koordinerende bistandsadvokat\(hentet fra nasjonal arbeidsgruppe\)](#)

Forberedende dommer gjennomgår tiltalebeslutning, bevisoppgave og utdrag.

Henvendelser om rettelser/tillegg rettes til aktor med kopi til postmottaket til statsadvokatembetet eller politiet.

Pålegg om tilsvar oversendes oppnevnte forsvarer. Retten fastsetter frist for inngivelse av tilsvar, bevisoppgave og eventuelt tilleggsutdrag. Fristen fastsettes normalt til tre uker eller den frist påtalemyndigheten har satt i berammelsesbrevet.

Tilsvar kan som regel unnlates i saker med varighet under en halv dag.

4 Tingrettens berammelse

- Tingretten oversender forslag til minst tre alternative tidsrom for gjennomføring av hovedforhandling.
- Saken skal berammes så snart som mulig og senest innen 2 uker etter at saken er registrert innkommet til tingretten.

Følgende saker skal prioriteres og hovedforhandling berammes slik at den påbegynnes innen 6 uker:

- Saker hvor gjerningsmannen sitter i varetekt, jf. straffeprosessloven § 275 andre ledd, bokstav b).
- Saker hvor gjerningsmannen var under 18 år på *gjerningstidspunktet*, straffeprosessloven § 275 andre ledd, bokstav a).

Tingretten berammer planmøte på forberedende dommer i saker hvor hovedforhandling har varighet to dager eller mer.

5 Forsvarers oversendelse til retten – straffeprosessloven § 264c og § 265

Kontakt med tiltalte etableres så tidlig som mulig.

5.1 Tilsvaret ([vedlegg 7 – mal frist for tilsvaret – hentet fra nasjonal arbeidsgruppe](#))

Dette inngis innen frist fastsatt av retten som normalt bør være tre uker eller den frist påtalemyndigheten har fastsatt, se berammingsbrevet. Tilsvaret skal inneholde

- Behov for tolk eller annen tilrettelegging
- Fagkyndige meddommere
- Ytterligere etterforskning
- Merknader til sivile krav
- Krav i medhold av straffeprosessloven § 266. Dersom påtalemyndigheten ikke etterkommer krav, skal dette oversendes retten uten opphold.

Tiltaltes holdning til det faktiske grunnlaget tiltalen bygger på kan angis dersom tiltalte og forsvarer anser at dette er ubetenkelig.

Tilsvaret sendes påtalemyndigheten direkte, inntil felles aktørportal etableres.

5.2 Forsvarer bevisoppgave

Forsvarers bevisoppgave sendes som vedlegg til tilsvaret til tingretten, med kopi til påtalemyndighet og eventuell bistandsadvokat. Dette innen frist fastsatt av retten, normalt tre uker etter oversendelse av saksdokumenter. Pkt 2.2. som beskriver hvordan bevis må kommenteres etc. gjelder også for forsvarers bevisoppgave.

Dersom vitner ønskes stevnet av påtalemyndigheten, skal dette fremgå av bevisoppgaven. Kontaktinformasjon til vitner må da være påført.

5.3 Forsvarers utdrag som vedlegg til tilsvaret – jf § 265

Dersom forsvarer har anført dokumentbevis i bevisoppgaven må supplerende utdrag oversendes tingrett, påtalemyndighet og eventuelt bistandsadvokat, jf straffeprosesslovens § 265, annet ledd siste punktum.

6 Bistandsadvokaten oversendelse til retten.

Kontakt med fornærmede etableres så tidlig som mulig.

6.1 Bistandsadvokatens prosesskriv

Prosesskrivet inngis til retten innen den frist fastsatt av påtalemyndigheten i berammelsesbrevet. Fristen er normalt tre uker etter mottak av oversendelsen fra påtalemyndigheten.

Prosesskrivet må inneholde:

- Sivile rettskrav – rettslig og faktisk grunnlag.
- Oversikt over bevis, vitner og dokumentbevis. For beskrivelse av bevis se pkt. 2.2. som også gjelder for bistandsadvokatens angivelse av bevis.
- Varsel om omfanget av fornærmedes/verges deltakelse under hovedforhandlingen
- Behov for tilrettelegging
 - Støttesenter
 - Vitnestøtte
 - Tiltak etter straffeprosessloven § 284

6.2 Bistandsadvokatens utdrag som vedlegg til prosesskrivet

Dersom bistandsadvokaten har anført dokumentbevis i prosesskrivet må supplerende utdrag oversendes tingrett, påtalemyndighet og forsvarer.

7 Tingrettens saksforberedelse straffeprosessloven §§ 271a flg

7.1 Saksforberedelsen

Saksforberedelse skjer skriftlig i saker med varighet inntil to dager

- Avklare tvistepunkter i tiltalebeslutningen
- Prosessuelle spørsmål
- Fremdrift i saken
[\(vedlegg 8 – mal frist tilsvar sivile krav– hentet fra nasjonal arbeidsgruppe\)](#)

Tema i saksforberedelse (eventuelt i saksforberedende møte). Dette er forhold som tilpasses sakens omfang.

- Aktører. Bistandsadvokat – partiell deltakelse? (straffeprosessloven § 107c annet ledd)
- Ved større saker: oppnevning av koordinerende bistandsadvokat
[Vedlegg 6 – mal oppnevning koordinerende bistandsadvokat\(hentet fra nasjonal arbeidsgruppe\)](#)
- Deltakelse fra parter (tiltalte/fornærmede)
- Gjennomgang av bevisetema
 - I hvilken utstrekning er man enige om den faktiske beskrivelsen i tiltalebeslutningen.
- Bevistilbudet
 - Rom for reduksjon/behov for utvidelse.
 - Tilrettelegging – fjernavhør blir besluttet såfremt aktørene er enige om dette, eventuelt dersom vilkår i straffeprosessloven § 109a er oppfylt

- Fremdriftsplan, denne bør være fremlagt av påtalemyndigheten før møtet enten ved tidsangivelser i bevisoppgaven eller som egen tidsplan.
- Behov for prosessledende avgjørelser
 - Straffeprosessloven § 284
 - Lukkede dører

7.2 Prosessledende avgjørelser

Prosessledende avgjørelser – straffeprosessloven § 273 treffes etter skriftlig behandling

- Kan fravikes/endres under hovedforhandlingen
- Begjæring oversendes retten med samtidig kopi til andre aktører. Tilsvar inngis uten opphold.
- Påtalemyndigheten gir retten tilgang på samtlige saksdokumenter. Dette etterspørres i den enkelte sak. Oversendelsen gjøres ikke tilgjengelig for hovedforhandlingsdommer.
- Saksforberedende dommer behandler begjæring. Dersom gjennomgang av saksdokumenter er nødvendig, og saksforberedende dommer også er rettens leder i hovedforhandling, overtas saksforberedelsen av annen saksforberedende dommer.
- Retten beslutter eventuell muntlig forhandling.

7.3 Saksforberedende møte

([vedlegg 9a, mal for planmøte i liten sak](#))

([vedlegg 9b, mal for planmøte i sak](#))

([vedlegg 9a, mal for planmøte i stor sak – hentet fra nasjonal arbeidsgruppe](#))

([vedlegg 10 – mal planmøte etter berammelse](#) – hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)

Saksforberedende møte (vedlegg) skal avklare den videre prosess, og avvikles alltid i saker med varighet fra to dager og ellers dersom saksforberedende dommer eller aktørene anser at det er behov for det.

- Møtet avvikles som rettsmøte
- Bevisoppgave fra samtlige skal foreligge før det saksforberedende møtet
- Tiltalte og fornærmede deltar normalt ikke
- I særlig omfattende saker bør saksforberedende dommer ha tilgang på saksdokumenter før det saksforberedende møtet. Dette etterspørres særskilt.
- Forsvarer og bistandsadvokat beregner eget salær for gjennomføring av saksforberedende møte.

7.4 Skriftlig redegjørelse etter straffeprosessloven § 274b

Retten bør bare be om redegjørelse i de sakene der den etter en konkret vurdering finner at det er et reelt behov for slik klargjøring, for eksempel i saker der det er underliggende sivilrettslige problemstillinger.

Slike redegjørelser kan være formålstjenlig:

- I økonomiske straffesaker
- I saker med komplisert faktum, der saken inneholder flere underliggende sivilrettslige problemstillinger, der hovedtyngden av bevisførselen er dokumentbevis eller reelle bevismidler
- I saker med komplisert jus

I alminnelighet må det antas å være hensiktsmessig at redegjørelsen begrenses til en *oversikt* over sentrale rettslige og faktiske spørsmål som er omtvistet, anførsler og bevis, eventuelt at fremstillingen begrenses til å gjelde nærmere angitte spørsmål. Det kan være hensiktsmessig at redegjørelsen knyttes til en spesifisert bevisoppgave, jf. strpl. § 262 første ledd bokstav b. Det er viktig at redegjørelsen ikke gjøres for omfattende, idet den i så fall lett kan bli utjenlig som verktøy.

Vedlegg 1 - Eksempler på forbehold i tiltalebeslutningen:

1. Prøvetid og resttid:

Påstand om fellesstraff med XX tingretts betingede dom av xx.xx.xxxx forbeholdes nedlagt, jf. strl. § 39 tredje ledd.

Påstand om fellesstraff med den betingede del av XX tingretts dom av xx.xx.xxxx forbeholdes nedlagt, jf. strl. § 39 tredje ledd.

Påstand om fellesstraff med den subsidiære fengselsstraff i XX tingretts dom av xx.xx.xxxx forbeholdes nedlagt, jf. strl. § 52 tredje ledd (samfunnsstraff), alternativt strl. § 52 c tredje ledd (ungdomsstraff).

Påstand om fellesstraff med resttid etter prøveløslatelse den xx.xx.xxxx etter XX tingretts dom av xx.xx.xxxx, jf. straffegjennomføringsloven § 45 første ledd, forbeholdes nedlagt.

2. Rettighetstap

Normalt brukes denne formuleringen:

Påstand om rettighetstap forbeholdes nedlagt.

Hvis det er klart hva rettighetstapet skal bestå i bør dette normalt angis. Det vil kunne formuleres slik:

Påstand om tap av retten til å holde husdyr forbeholdes nedlagt.
eller

Påstand om tap av retten til å jobbe som lærer forbeholdes nedlagt.

Tap av førerrett etter vegtrafikkloven § 33 er det rettighetstapet som oftest blir pådømt i retten og påstand om å tåle slikt tap skal nedlegges ved de fleste brudd på vegtrafikkloven av noe alvorlighet.

Tapsperiodene er regulert i Forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv av 19. desember 2003 (tapsforskriften).

I en del tilfeller vil rettighetstap kunne skje gjennom administrativ behandling hos ansettelsesmyndigheten. Det må derfor vurderes nøye hvorvidt det er hensiktsmessig om

rettighetstapet behandles i retten. Rettighetstap knyttet til yrkesutøvelse er en inngripende reaksjon og vil fort kunne "stjele" mye oppmerksomhet fra skyld- og straffespørsmål. Også kontaktforbud etter strl. § 57 er et rettighetstap som skal angis som et aksessorium.

Påstand om kontaktforbud med elektronisk kontroll overfor fornærmede i post I/II, jf. straffeloven § 57, forbeholdes nedlagt.

3. Særreaksjoner

Forvaring:

Det tas forbehold om at det kan bli lagt ned påstand om forvaring etter straffeloven § 40, med en tidsramme på ... år og en minstetid på ... år.

Tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg (inntas etter personalia):

under tiltalte vedtingrett til ervervelse av dom på tvungent psykisk helsevern i medhold av straffeloven § 62 første ledd, første/andre pkt.

eller

under tiltale ved tingrett til ervervelse av dom på tvungen omsorg i medhold av straffeloven § 63.

4. Inndragning

Normalt varsles det slik:

Påstand om inndragning i medhold av straffeloven § 67 forbeholdes nedlagt.

Skal det nedlegges påstand om inndragning på annet grunnlag, se strl. §§ 68-70, bør dette varsles tydeligere enn et generelt forbehold. Slik inndragning krever normalt en annen type forberedelse enn utbytteinndragningen.

Dette kan gjøres slik:

Påstand om utvidet inndragning, jf. strl. § 68, forbeholdes nedlagt.

Påstand om inndragning av jf. strl. § 69 bokstav ..), forbeholdes nedlagt.

Påstand om inndragning av jf. strl. § 70, forbeholdes nedlagt.

5. Sivile rettskrav

Når påtalemyndigheten fremmer kravet, skal kravets størrelse angis i tiltalebeslutningen, så langt dette er mulig.

Når det borgerlige kravet er klart kan følgende formulering brukes:

Påstand om oppreisningserstatning på kr 50 000,- forbeholdes nedlagt.

Eller

Påstand om erstatning på kr 176 567,- vil bli nedlagt.

Er kravet uklart vil følgende formulering kunne brukes:

Påstand om erstatning forbeholdes nedlagt.

Det er god påtaleskikk å opplyse om at andre enn påtalemyndigheten fremmer rettskrav, normalt slik:

Eventuelle sivile rettskrav vil bli fremmet av bistandsadvokaten.

6. Flere tiltaler

Denne tiltalen kommer i tillegg til Trøndelag statsadvokatembeters tiltalebeslutning av xx.xx.xxxx.

Eller erstattes av:

Denne tiltalebeslutningen trer i stedet for Trøndelag statsadvokatembeters tiltalebeslutninger av xx.xx.xxxx, xx.xx.xxxx og Trøndelag politidistrikts tiltalebeslutning av xx.xx.xxxx.

Vedlegg 2 – eksempel bevisoppgave (BL-mal)

Bevisoppgave

til Frostating lagmannsrett i straffesak:
Påtalemyndigheten mot Mette M. Olsen, f. 10.10.2000

	VITNER:	Møtetid:	Dok. nr	Merknad:	Post
1.	Hans Haraldsen Adr.	Dag 1, Kl. 09.00	02,01	Fornærmede, tidl. ektefelle Bevistema: det faktiske hendelsesforløp, subjektiv skyld	I
2.	Victoria Hansen	Dag 1, Kl. 11.00	06,02	Venninne av fornærmede, øyenvitne Bevistema: det faktiske hendelsesforløp, subjektiv skyld	I
3.	Pb. Dag Strand	Dag 1, Kl. 12.30	10,01	Post I utrykning, Bevistema: tid og sted Fornærmede Post II og III: det faktiske hendelsesforløp, subjektiv skyld	I, II og III
4.	Lege Jon B. Lund St Olavs hospital	Dag 1, Kl. 13.00	05,02	Bevistema: Skader på fornærmede	I

	Sakkyndige:	Møtetid:	Merknad:
1.	Psykiater Anne Engen	Dag 1, kl. 09.00	Rettspsykiatrisk undersøkelse, tilregnelighet

DOKUMENTER:	Dok.nr.	Post
Personopplysninger	00,01	
Straffeattest	00,02	
Foreløpig rettspsykiatrisk undersøkelse av xx.xx.xxxx	00,03	
Rettspsykiatrisk undersøkelse av xx.xx.xxxx	00,04	
Trøndelag tingrettsdom av xx.xx.xxxx	00,05	
Dokumentnavn må være beskrivende for dokumentets innhold.		I og II

Eksempel bevisoppgave i sak med ett forhold – redigert ut fra BL-mal

TRØNDELAG STATSADVOKATEMBETER

Bevisoppgave

**til Trøndelag tingrett i straffesak:
Påtalemyndigheten mot Donald Tank, f. 19.03.1989**

Vitner:

	Møtetid	Merknad
1. Bente Jensen Adr.	Dag 1, 09.00	Fornærmede og tidligere samboer med tiltalte Bevistema: faktisk hendelsesforløp, tilregnelighet
2. Eivind Frengen Trøndelag politidistrikt	Dag 1, 12.00	Politiets utrykning etter hendelsen Bevistema: tid og sted
3. Dolly Tank Adr.	Dag 1, 12.30	Venninne til fornærmede og melder AMK. Bevistema: faktisk hendelsesforløp
4. Jaffa Volden Trøndelag politidistrikt	Dag 1, 13.00	Kriminalteknisk undersøkelse Bevistema: faktisk hendelsesforløp

Sakkyndige:

1. Psykiater Jensen	Dag 1, 09.00	Rettsoppnevnt – rettspsykiatrisk undersøkelse
2. Psykolog Nilsen	Dag 1, 09.00	Rettsoppnevnt – rettspsykiatrisk undersøkelse
3. Avdelingssjef/lege	Dag 1, 15.00	Partssakkyndig – fornærmedes skader dok 09,14

Dokumenter:

	Dok.nr.
1. Straffeattest	00,02
2. Rettspsykiatrisk erklæring av xx.xx.xxxx	00,05
3. Uttalelse fra DRK av xx.xx.xxxx	00,06
4. Video fra åstedet, spaavdelingen Britannia hotell	05,05
5. Legeuttalelse fra St. Olavs Hospital av 14.02.22 – fornærmede	06,14
6. Illustrasjonsmappe – foto fra åstedet	09,01
7. Illustrasjonsmappe – bilder av telefonanrop til 113 og Dolly Duck	09,02
8. Illustrasjonsmappe – fornærmede på St.Olavs hospital - skader	09,04

9. Illustrasjonsmappe – sort foldekniv	09,08
10. Analyseresultat toksikologi fra OUS av 21.01.22	09,12
11. 360-foto fra åstedet	09,11
12. Sakkyndig uttalelse fra Oslo universitetssykehus - DNA	09,15
13. Åsteds- og undersøkelsesrapport	09,16
14. Illustrasjonsmappe i tilknytning til åsteds- og undersøkelsesrapport	09,17

Det tas forbehold om ytterligere bevisføring.

Trøndelag politidistrikt/Trøndelag statsadvokatembeter, x.x.xxxx

Statsadvokat/politiadvokat

Vedlegg 3 - eksempel - faktisk utdrag – struktur og bokmerker

(husk at ledetekst på illustrasjonsmapper må være nøytrale og ikke inneholde vurderinger)

Faktisk utdrag - LMR.pdf - Adobe Acrobat Reader DC (32-bit)

Fil Rediger Vis Signer Vindu Hjelp

Hjem Verktøy Faktisk utdrag - L... x

44 / 1599 74,1%

Bokmerker

- TILTALEBESLUTNING
- TILLEGGSTILTALEBESLUTNING
- BEVISOPPGAVE
- FORSVARERS BEVISOPPGAVE
- FAKTISK UTDRAK
 - Personopplysninger - tiltalte
 - Beslag og åsted**
 - Data/telefon/internett
 - Helseopplysninger - fornærmede
 - Sakkyndighet - fornærmede
 - Helseopplysninger - tiltalte
 - Tilleggstiltalebeslutningen - økonomi
- FAKTISK UTDRAK - FORSVARER

POLITIET
TRØNDELAG POLITIDISTRIKT

Stue

A/8004 02.06.2022 13:50 Pob. Dag Stra

		Fotodokumentasjon åsted under beslag
Dato	Kl.	Skrivet av
12.06.2020	09:15	Politioverbetjent I
Oppdrag:		Lørdag 30.05.20 hadde Tor Sverre Helland, Kl Johannessen ved Felles lensmannsdistrikt i forl

Faktisk utdrag - LMR.pdf - Adobe Acrobat Reader DC (32-bit)

Fil Rediger Vis Signer Vindu Hjelp

Hjem Verktøy Faktisk utdrag - L... x

1 / 1599 116%

Bokmerker

- TILTALEBESLUTNING
- TILLEGGSTILTALEBESLUTNING
- BEVISOPPGAVE
- FORSVARERS BEVISOPPGAVE
- ✓ FAKTISK UTDRAK
 - > Personopplysninger - tiltalte
 - ✓ Beslag og åsted
 - 09,09 360-foto av stue
 - 09,12 Fotodokumentasjon av åstedet og undersøkelse av beslag A-16
 - 04,15 Rapport om ransaking/beslag - bolig og bil
 - 04,07 Rapport om ransaking/beslag - søppelposer i delt søppeldunk
 - 04,03 Rapport om ransaking/beslag - siktedes bopel
 - 09,13 Illustrasjonsmappe - Oksvollveien 100
 - 05,04 Illustrasjonsmappe - søppeldunk, Grandaveien 9
 - 05,143 Foto av beslag - Lerum appelsinsaft og Zeroh! saft
 - 09,04 Anmodning om laboratorieundersøkelse
 - 09,05 Anmodning om fingeravtryksundersøkelse
 - 09,11 Rapport om kriminalteknisk undersøkelse - fingeravtryksseksjonen
 - 09,08 Anmodning om laboratorieundersøkelse
 - 09,10 Artsbeskrivelse Hjelimplanteslekta
 - 09,15 Anmodning om laboratorieundersøkelse
 - 09,21 Anmodning om laboratorieundersøkelse
 - 09,25 Svarrapport fra lab på St.Olavs hospital av 25.06.20
 - 09,26 Svarrapport fra lab på St.Olavs hospital av 25.06.20
 - 09,27 Svarrapport fra lab på St.Olavs hospital av 25.06.20
 - 09,28 Svarrapport fra lab på St.Olavs hospital av 25.06.20
 - 09,47 Svarrapport fra St.Olavs hospital, farmakologisk avd. 14.10.20 - mengdebestemmelse

setter herved M

under tiltale ved Tr

Straffeloven § 275
for å ha forsøkt å d

Grunnlag:
Ved flere anledning
midlertidig og fast l
ved å forlede han ti
Som følge av dette
Orkdal sykehus og
anledninger, henho
Hun lyktes ikke i si
akuttmedisinsk beh

Vedlegg 4 - forslag mal berammelsesbrev (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)

Bruk lokalt brevark

NN tingrett

Straffesak (evt. særreaksjonssak) mot XX - Anmodning om berømmelse av hovedforhandling m.v. – 6-årssak (evt. fristsak)

Vedlagt oversendes tiltalebeslutning av XX, bevisoppgave og utdrag (og eventuell utfyllende tidsplan i saker med varighet over en dag). En ber om at hovedforhandling berammes.

Som forsvarer for tiltalte bes oppnevnt advokat XX

Som bistandsadvokat for fornærmede bes oppnevnt advokat XX

Aktor i saken er undertegnede, statsadvokat XX. [evt. informasjon om bisitter]

Verger – midlertidig verge

Tidsbruk og bevisføring:

Påtalemyndighetens bevisoppgave og foreløpige dokumentutdrag følger vedlagt. [Merknad: fremdriftsplan bør fremgå av bevisoppgave. Det bør videre fremgå om bevisoppgaven og dokumentutdraget er omforent med forsvarer og evt. bistandsadvokat]

Forsvarer får frist til xx.xx.xxxx med å sende inn tilsvarende, bevisoppgave og eventuelt utdrag til tingretten. En ber retten notere seg denne fristen for videre oppfølging.

Det bør formentlig avsettes X dager til hovedforhandlingen [Her bør det redegjøres for tidsbruk knyttet til dokumentasjon og prosedyrer hvis dette ikke fremgår av bevisoppgaven.] Det er ønskelig med rettsfri [...] og X dager til forberedelse av prosedyrer.

Som det fremgår av påtalemyndighetens bevisoppgave er spesialist i psykiatri, dr. NN og psykologspesialist NN (foreslått) oppnevnt som sakkyndige. Begge/bare sakkyndig NN trenger å møte.

En legger til grunn at retten også konfererer med de (foreslåtte) sakkyndige før berømmelse skjer.

[Evt. Behov for tolk/språk/hvem (tiltalt/fornærmet/vitner) trenger tolk?]

[Evt. Fagkyndige meddommere. Hvilken fagkyndighet? Begrunne behovet]

[Evt. Hovedforhandlingen ønskes gjennomført digitalt og tingretten bes ta høyde for dette ved berømmelsen.[kort redegjørelse for evt behov for avspillingsutstyr]

Påtalemyndigheten mener det er behov/ikke behov for planmøte.

- Redegjør for følgende og eventuelt om en har vært i kontakt med forsvarer om dette:
 - Kan deler av faktum legges til grunn/er noen forhold erkjent
 - Avklaring om sakens tvistepunkter
 - Omfang av bevisføring og tidsbruk (tidsplan)
 - Sentrale hjelpedokumenter (større saker)
 - Eventuelle prosessuelle temaer/særlige problemstillinger
 - Inndragning og sivile krav

Følgende dommere har hatt befatning med saken under etterforskingen:

Sivile krav:

Sivile krav i denne saken fremmes etter straffeprosessloven § 428 første ledd, annet punktum. Frist for å fremme krav for retten med angivelse av størrelsen på dette, faktiske og rettslige grunnlag for kravet samt angivelse av hvilke bevis som vil bli ført, settes normalt til tre uker frem i tid, jf. straffeprosessloven § 264b annet ledd. Retten må etter at kravet med mer er mottatt, sende kopi av dette til forsvarer med kort frist for bemerkninger.

Forslag om supplering av bevisoppgaven hva gjelder straffekravet:

Frist for bistandsadvokaten til å foreslå supplering av bevisoppgaven hva gjelder straffekravet settes normalt til tre uker frem i tid, jf. straffeprosessloven § 264a, annet ledd.

Statsadvokat/Politiadvokat

Gjenpart vedlagt bevisoppgave og utdrag er sendt til:

Advokat

Bistandsadvokat

Vedlegg 5 – eksempel tekst oversendelse til advokat/sakkyndige mm.

Vedlagte tekst finnes som mal i BL under;

Påtegninger øvrige

Oversendelse av dokumenter i BL Straffesaksforsendelse

PÅTEGNINGSARK

OVERSENDELSE AV STRAFFESAKSDOKUMENTER

Sendes med sakens dokumenter **advokat, Munkegata 17, 7013 TRONDHEIM**, under henvisning til begjæring av <.....>.

Dokumentene må kun benyttes til det formålet begjæringen gjelder. Dokumentene må ikke kopieres uten særskilt tillatelse. De må heller ikke mangfoldiggjøres, forevises eller på annen måte gjøres tilgjengelig for uvedkommende.

Mottaker er ansvarlig for at dokumentene makuleres og at filen slettes etter bruk eller når vilkårene for innsyn ikke lenger er tilstede.

Vedlegg 6 - forslag mal oppnevning koordinerende bistandsadvokat (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)

Politidistrikt/Statsadvokatembeter - N.N

Oppnevning som koordinerende bistandsadvokat under hovedforhandlingen

Advokatene YY og advokat XX oppnevnes som koordinerende bistandsadvokater i straffesak mot N.N.

Oppnevningen skjer i medhold av straffeprosessloven § 107 h, og er på det offentliges bekostning etter reglene i salærforskriften.

Etter straffeprosessloven § 107 h annet ledd skal de koordinerende bistandsadvokater så langt det er mulig, samordne bistandsadvokatenes syn på spørsmål som oppstår under etterforskningen og forberedelsen av hovedforhandlingen og bidra til en hensiktsmessig gjennomføring av saken i samarbeid med øvrige aktører. Dersom det er nødvendig for en hensiktsmessig gjennomføring av saken, kan retten beslutte at spørsmål som den enkelte bistandsadvokat ønsker stilt under etterforskning, bevisopptak og hovedforhandling til andre enn egen klient, jf. § 271 andre ledd andre punktum og § 291 a, skal samordnes og stilles av koordinerende bistandsadvokat.

Hovedforhandling er berammet fra

Dere bes sende informasjon til øvrige bistandsadvokatene etter hver rettsdag. Den enkelte bistandsadvokat vil således kunne gi informasjon til sine klienter uten selv å være til stede under hovedforhandlingen.

Vedlegg 7 - forslag mal frist for tilsvaer - forsvarer (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)

Sak - Frist for tilsvaer fra forsvarer etter straffeprosessloven § 265

Senest [**dato**, normalt tre uker frem i tid eller angitt i påtalemyndighetens berammelsesbrev] må forsvarer gi skriftlig **tilsvaer** til retten, jf. straffeprosessloven § 265 første ledd.

Tilsvaret skal i henhold til straffeprosessloven § 265 annet ledd angi:

- a) hvilke bevis forsvaret vil føre, med en kort redegjørelse for hva det enkelte bevis skal godtgjøre, og for andre sentrale opplysninger om beviset så langt det er grunn til det,
- b) opplysning om hvorvidt det er behov for å sette retten med fagkyndige meddommere eller å oppnevne sakkyndige eller rettstolk,
- c) opplysning om hvorvidt ytterligere etterforskingsskritt begjæres etter § 266,
- d) merknader til eventuelle sivile krav som nevnt i § 264 b, og
- e) andre opplysninger av betydning for forberedelse til og gjennomføring av hovedforhandlingen.

For sivile krav gjelder at hvis tiltalte vil nedlegge påstand om frifinnelse fordi han hevder han ikke har utført den påklagde handling, skal det subsidiært likevel redegjøres for hvordan tiltalte stiller seg til det faktiske og rettslige grunnlag for kravet, samt den fremlagte dokumentasjon for dette. Det skal nedlegges påstand.

I tillegg skal forsvarer legge ved eventuelle tilleggsutdrag til påtalemyndighetens utdrag av skriftlige bevis som skal føres i medhold av § 302.

[Ved evt. *utvidet tilsvaer*: I denne saken oppfordrer retten forsvarer til å inngi et *utvidet tilsvaer*, der det i tillegg angis hvilke deler av sakens faktiske og rettslige sider som er omtvistet, jf. straffeprosessloven § 265 tredje ledd. Retten understreker at slike angivelser bare må gis så langt forsvareroppgavet tilsier det, og at det ikke vil bli brukt mot tiltalte at utvidet tilsvaer ikke inngis.]

Tilsvaret inngis i Aktørportalen, med kopi på e-post til postmottak politidistrikt eller statsadvokatembete og til aktor.

Vedlegg 8 - forslag mal frist for merknader til sivile krav – straffeprosessloven § 264b(hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)

Sak - Frist for merknader til sivile krav etter straffeprosessloven § 264 b

Det vises til prosesskriv av fra advokat hvor det nedlegges påstand om erstatning til fornærmede.

Det gis frist til med å kommentere kravet, jf straffeprosessloven § 264 b. Hvis tiltalte vil nedlegge påstand om frifinnelse fordi han hevder han ikke har utført den påklagde handling, skal det subsidiært likevel redegjøres for hvordan tiltalte stiller seg til det faktiske og rettslige grunnlag for kravet, samt den fremlagte dokumentasjon for dette. Det vises til at oppnevning som forsvarer også omfatter å gi uttalelse om sivile krav, jf straffeprosessloven § 265 tredje ledd.

Retten ønsker at forsvarers uttalelse fremsettes i prosesskriv, og at det nedlegges påstand. Kopi sendes på mail til aktor.

Vedlegg 9a: Planmøtemal der hovedforhandling varer mindre enn tre dager

- Utfordringer knyttet til tidsrammen for saken
- Aktører
- Bevisførsel , herunder fjernavhør
- Bevistema i saken er ...
- Prosessform
- Særlige utfordringer knyttet til **høring av barn** (i saker hvor disse berøres av tiltalen)
Kontaktforbud – er barnet hørt?
- Eventuelt

Vedlegg 9b: Planmøtemal for hovedforhandling som varer tre dager eller mer eller hvor det besluttes særskilt.

1. Innledning.

Møtet ble gjennomført som fjernmøte, med til stede.

2. Rettens sammensetning

Rettens leder: Tingrettsdommer NN.

Meddommere: Navn. Eventuelle forfall eller trekking av nye meddommere.

Habilitet. Hovedforhandlingsdommers tidligere kontakt med saken. Klargjør eventuelle kjennelser.

(Det settes forsterket rett, jf. straffeprosessloven § 276 andre ledd første punktum. Retten settes således med to fagdommere og tre meddommere. Rettens beslutning om dette kan ikke ankes, og heller ikke brukes som ankegrunn, jf. straffeprosessloven § 276 andre ledd tredje punktum.)

3. Presentasjon av møtedeltakerne/gjennomgang av aktører med ansvar under saken/parter.

Fra påtalemyndigheten møter NN sammen med (bisittere for påtalemyndigheten).

Tiltalte møter sammen med forsvarer .

Fornærmede møter sammen med bistandsadvokat .

Vil fornærmede/etterlatte være til stede?

Tolker. Ja/Nei. Hvem trenger tolk. Tolkespråk: Antall tolker:

Saksbehandler i domstolen – andre medarbeidere med ansvar for praktiske forberedelser og avvikling.

4. Rettsoppnevnte sakkyndige.

Hvem.

Til stede under hele saken?

Sakkyndige uttalelser. Foreleggelse av uttalelsene for kommisjonen. Svar fra kommisjonen. Aktor.

Plassering under saken.

5. Rettslokale.

Hovedforhandlingen gjennomføres i rettssal

Innspill fra aktørene.

Eventuell befaring av rettssalen før oppstart.

6. Digital hovedforhandling

Hovedforhandlingen gjennomføres digitalt, med fellesvisning.

Gjennomgang av teknisk gjennomføring.

Driftsansvar.

Rigging og testing i forkant. Drift under saken.

Eventuelt opptak av lyd og bilde av hovedforhandlingen.

7. Tiltalen gjennomgås.

Hvilke deler av tiltalen erkjennes?

Bevistema i saken er særlig ...

Kontaktforbud aktuelt

Når noen kjennes skyldig i en straffbar handling etter §§ 299, 302, 304 eller 305, skal retten vurdere om rettighetstap etter § 56 og kontaktforbud etter § 57 skal idømmes, jf. straffeloven §§ 282 siste

8. Sivile krav gjennomgås.

9. Bevisoppgaver gjennomgås

Påtalemyndighetens bevisoppgave gjennomgås.

Forsvarernes bevisoppgave gjennomgås.

Bistandsadvokatenes bevisoppgave gjennomgås.

Det skal opplyses om hva påberopte vitner vil forklare seg om

Frister for innsendelse.

Eventuelle begjæringer i anledning bevisførselen, se også punkt 11.

Behov for lyd- og bilde/fjernavhør?

Eventuelle problemstillinger knyttet til taushetsplikt.

Behov for befaring – ev gjennomføring av befaring?

10. Sikkerhet etc

Sikkerhet. Er det forhold rundt saken som krever særskilt tilrettelegging fra rettens side? Rettsbetjent? Hvis så, informer om det.

11. Tilrettelegging.

Behov for skjerming av fornærmede/vitner.

Eventuelle begjæringer om at tiltalte skal forlate rettssalen under vitners forklaringer, jf straffeprosessloven § 284?

Behov for tilstøtende rom med overføring av lyd/bilde? Oppholdssted for tiltalte ved forklaringer fra vitner hvor det eventuelt besluttes at tiltalte ikke skal være til stede i rommet under forklaringen.

Spesiell tilrettelegging for tiltalte og/eller fornærmede/etterlatte, vitner – syn, hørsel, egne pauserom etc.

Eventuelle begjæringer om lukkede dører.

Vitnestøtte.

12. Tidsplan

Fremdriftsplanen for hovedforhandlingen – pauser – rettsdagens varighet - rettsfrie dager

Aktor vil i samarbeid med aktørene sende inn tidsplan innen DATO.

13. Faktisk utdrag. Bevisutdrag. Juridiske utdrag. Forfallsdatoer.

14. Annet

Alle aktørene har et ansvar for at hovedforhandlingen blir konsentrert om det partene er uenige om. Uomtvistet faktum trenger ikke dokumenteres.

Media – unntatt fra beslutning om lukkede dører. Opprette virtuelt møterom for utdrag til presse.

Vedlegg 9 c - forslag mal innledende planmøte i tingretten før hovedforhandling er berammet (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)

I forkant av planmøte bør retten ha sendt innkalling med de sentrale spørsmålene som ønskes tatt opp.

Gjennomføres som hovedregel som fjernmøte på telefon. Formålet er å avklare spørsmål som har betydning for tidsavsetning, samt å igangsette eventuelle prosesser/avklaringer som ikke kan/bør vente til hovedforhandlingsdommer er satt på saken.

Retten har tilgjengelig

- Berammelsesbrev
- Tiltalebeslutning
- Bevisoppgave
- Dokumentutdrag, jf. strpl. § 262 bokstav c

Møtedeltagere:

	SPØRSMÅL TIL BEHANDLING	PARTENES SYN OG RETTENS BESLUTNINGER
a)	<i>Innledning</i>	
1	Sjekkliste mot berammingsbrev - Har det vært forsvarer/bistandsadvokat under etterforskningen - Har tiltalte vært fengslet under etterforskningen - Har det vært kontakt mellom aktor og forsvarer, eventuelt bistandsadvokat - Behov for koordinerende bistandsadvokat - Tolkebehov, (språk, for hvem, når) - Sakkyndige - Fagkyndige meddommere - Forholdet til strpl. § 13 - Er det satt frist for sivile krav	
2.	Særlige forhold ved saken	
3.	Skal saken deles eller forenes med andre saker, strpl. § 13?	
4.	Kan det være aktuelt å dele forhandlingen, strpl. §§ 287-288: - Flere straffbare handlinger/flere tiltalte - Tilregnelighet	Frist for innlegg ved eventuell uenighet.
5.	Sivile krav, se også punkt 14 - Kan det være aktuelt å nekte kravet forfulgt, jf. strpl. § 427 femte ledd og § 428 tredje ledd - Kan det være aktuelt å utsette behandlingen av kravet til straffesaken er avgjort, jf. strpl. § 431	

b)	<i>Materielle temaer</i>	
6.	Tiltalebeslutningen (strpl. § 252): – Er det behov for presiseringer av de faktiske forholdene? – Individualisering? Andre krav til straff?	Skal vurderes om bør overlates til hovedforhandlingsdommer.
7.	Klargjøring av de materielle tvistepunktene i saken, jf. strpl. § 271a tredje ledd bokstav a: – Hva er omstridt/ikke omstridt – Erkjente faktiske forhold? – Erkjent straffeskyld? Utvidet tilsvare fra forsvarer, jf. strpl. § 265 tredje ledd? Er det aktuelt for partene å inngi felles fremstilling av omforente fakta? Bør det gis skriftlig redegjørelse etter strpl. § 274b?	I den utstrekning det har betydning for tidsavsetningene.
8.	Bevisoppgaver: (se også nedenfor) – Aktors vitner – Forsvarerens vitner – Hva skal vitnene forklare seg om – Tidsbruk – Sakkyndige vitner – hvem, om hva – Fjernavhør/Videolink (praktisk gjennomføring) – Avspilling av bilde og/eller lyd – Dokumentasjon – Hvilket faktum trenger ikke bevis	I den utstrekning det har betydning for tidsavsetningen
c)	<i>Prosessuelle temaer</i>	
9.	Er det tvister om bevisførselen i saken, i tilfelle hvilke? jf. strpl. § 271a tredje ledd bokstav b og c (Begjæring om bevisavskjæring KK, jf. strpl. § 216 første ledd bokstav d, taushetsplikt, forr. hemmelighet, nærstående, ...) Ønsker retten tilgang til sakens dokumenter, evt hvilke, strpl. §274a.	Vurdere å sette frister for prosesskrift. Avklare om spørsmålet kan avklares av hovedforhandlingsdommer. Ta stilling til om det må berammes rettsmøte til behandling av spørsmålet
10.	Sakkyndig: – Skal det oppnevnes sakkyndige, i tilfelle med hvilken kompetanse, mandat, strpl. kap. 11	Bør være gjort underetterforskningen
11.	Fagkyndige meddommere: – Skal det være fagkyndige meddommere, i tilfelle med hvilken fagkyndighet,	Type fagkyndighet

	strpl. § 277 første ledd?	
12.	Språk: – Er det enighet om tolkebehovet, se berammingsbrevet – Dokumenter på andre språk, oversettelse, dstl. §§ 135, 136	
13.	Sivile krav med bistandsadvokat, strpl. § 428: – Inngivelse av prosesskrift/skriftlig forberedelse – Bestridt? – Bevisførsel – Tidsavsetting – Kompleksitet	Vurdering av behov for plan for forberedelse. Frister for forberedelse.
14.	Sivile krav uten bistandsadvokat, strpl. § 427: – Inngivelse av prosesskrift/skriftlig forberedelse – Bestridt? – Bevisførsel – Tidsavsetting – Kompleksitet	Vurdering av behov for plan for forberedelse. Frister for forberedelse.
d)	<i>Fortsatt saksforberedelse</i>	
15.	Er det behov for saksforberedende møte med hovedforhandlingsdommer?	
e)	<i>Eventuelt</i>	

Vedlegg 10 - forslag mal etter beramming (hentet fra nasjonal arbeidsgruppe)

I forkant av planmøte bør retten ha sendt innkalling med de sentrale spørsmålene retten ønsker å ta opp. Gjennomføres etter at hovedforhandling er berammet og saken er satt på hovedforhandlingsdommer. Møtet kan gjennomføres som fjernmøte eller i retten.

Retten har tilgjengelig:

- Berammelsesbrev
- Tiltalebeslutning
- Bevisoppgave
- Dokumentutdrag, jf. strpl. § 262 bokstav c
- Forsvarers tilsvær, jf. strpl. § 265
- Påtalemyndighetens redegjørelse og forsvarers merknad, jf. strpl. § 274b (hvis retten har bedt om det)
- Sakens dokumenter, strpl. § 274 (hvis retten har bedt om det)

Møtedeltagere:

	SPØRSMÅL TIL BEHANDLING	PARTENES SYN OG RETTENS BESLUTNINGER
a)	<i>Innledning</i>	
1.	Sjekkliste mot berammingsbrev - Har det vært forsvarer/bistandsadvokat under etterforskningen - Har tiltalte vært fengslet under etterforskningen - Har det vært kontakt mellom aktor og forsvarer, eventuelt bistandsadvokat - Behov for koordinerende bistandsadvokat - Tolkebehov, (språk, for hvem, når) - Sakkyndige - Fagkyndige meddommere - Forholdet til strpl. § 13 - Er det satt frist for sivile krav	
2.	Habilitet - Hvis HF-dommer, meddommere og eventuelt tolker er satt på saken	
3.	Særlige forhold ved saken	
b)	<i>Materielle temaer</i>	

4.	Tiltalebeslutningen (strpl. § 252): – Er det behov for presiseringer av de faktiske forholdene? – Individualisering? Andre krav til straff?	Frister for eventuelle presiseringer
5.	Klargjøring av de materielle tvistepunktene i saken, strpl. § 271a tredje ledd bokstav a: – Hva er omstridt/ikke omstridt – Erkjente faktiske forhold? – Erkjent straffeskyld? Er det aktuelt for partene å inngi felles fremstilling av omforente fakta? Bør det gis skriftlig redegjørelse, strpl. § 274b? Skal det sendes sluttinnlegg, strpl. § 274c?	Frister for eventuelle prosesskrift
6.	Bevisoppgaver: (se også nedenfor) – Aktors vitner – Forsvarerens vitner – Hva skal vitnene forklare seg om – Tidsbruk – Sakkyndige vitner – hvem, om hva – Fjernavhør/Videolink (praktisk gjennomføring) – Avspilling av bilde og/eller lyd – Dokumentasjon – Hvilket faktum trenger ikke bevis	<i>Aktor og forsvarer bør sette opp en detaljert bevisoppgave, der vitnene knyttes til hver post/hendelse og med en angivelse av hva de skal forklare seg om. Også dokumentasjonen bør knyttes til hver post. Det bør opplyses hva bilde og/eller lydbevis viser.</i> Frister for eventuell utdypning av bevisoppgavene
c)	<i>Prosessuelle temaer</i>	
7.	Skal saken deles eller forenes med andre saker, strpl. § 13	
8.	Er det tvister om bevisførselen i saken, i tilfelle hvilke? jf. strpl. § 271a tredje ledd bokstav b og c (Begjæring om bevisavskjæring KK, jf. strpl. § 216 første ledd bokstav d, taushetsplikt, forr. hemmelighet, nærstående, ...) Ønsker retten tilgang til sakens dokumenter, evt hvilke, strpl. §274a.	Sette frister for prosesskrift. Beramme eventuelle rettsmøter om bevisavskjæring
9.	Sakkyndig: – Skal det oppnevnes sakkyndige, i tilfelle med hvilken kompetanse, mandat, strpl. kap. 11	Bør være gjort underetterforskningen
10.	Fagkyndige meddommere: – Skal det være fagkyndige meddommere, i tilfelle med hvilken fagkyndighet, strpl. § 277 første ledd?	Type fagkyndighet

11.	Språk: – Er det enighet om tolkebehovet, se berammingsbrevet – Dokumenter på andre språk, oversettelse, dstl. §§ 135, 136	
12.	Sivile krav med bistandsadvokat, strpl. § 428: – Inngivelse av prosesskrift/skriftlig forberedelse – Bestridt? – Bevisførsel – Tidsavsetting – Kompleksitet – Kan det være aktuelt å nekte kravet forfulgt, jf. strpl. § 428 femte ledd – Kan det være aktuelt å utsette behandlingen av kravet til straffesaken er avgjort, strpl. § 431	Vurdering av behov for plan for forberedelse. Frister for forberedelse.
13.	Sivile krav uten bistandsadvokat, strpl. § 427: – Inngivelse av prosesskrift/skriftlig forberedelse – Bestridt? – Bevisførsel – Tidsavsetting – Kompleksitet	Vurdering av behov for plan for forberedelse. Frister for forberedelse.
14.	Sivile krav uten bistandsadvokat, strpl. § 427: – Inngivelse av prosesskrift/skriftlig forberedelse – Bestridt? – Bevisførsel – Tidsavsetting – Kompleksitet – Kan det være aktuelt å nekte kravet forfulgt, jf. strpl. § 428 tredje ledd – Kan det være aktuelt å utsette behandlingen av kravet til straffesaken er avgjort, strpl. § 431	Vurdering av behov for plan for Forberedelse Frister for forberedelse
d)	<i>Gjennomføring av hovedforhandlingen</i>	
15.	Praktisk gjennomføring: – Tidsbruk (gjennomgang av tidsbruken for de enkelte delene av HF) – Firedagersuke (minst én rettsfri dag pr. uke) – Rettsfrie dager (skal aktørene og tolkene være tilgjengelig også disse dagene) – Minst én rettsfri dag til prosedyreforberedelser etter bevisførsel – Rettsdagens lengde og pauser – Hvem er til stede (bisitter, antall forsvarere) – Eventuell koordinerende bistandsadvokat sin rolle – Saksforberedende møter/mer uformelle	

	statusmøter underveis	
16.	Andre HMS-spørsmål: - Psykososialt arbeidsmiljø - Fysisk arbeidsmiljø	
17.	Aktors innledningsforedrag: - Form og varighet - Hjelpedokumenter - Dokumentasjon - Fullstendig eller sekvensielt; nøtteskall først?	Se Anbefaling om gjennomføring av store straffesaker på intranett (tradisjonelt, sekvensielt, tofaset)
18.	Forsvarers merknader: - Form og varighet - Hjelpedokumenter - Dokumentasjon - Fullstendig eller sekvensielt; nøtteskall først?	
19.	Merknader fra bistandsadvokat?	
20.	Tiltaltes forklaring: - Rammer for den frie forklaringen - Varighet - (Tolkebehov) - Rekkefølge - Sekvensielt?	
21.	Vitneførsel: Fornærmede og vitner: - Se punktene tiltalte - Forklaringsplikt? Er det avhør som ønskes lest opp hvis vitnet ikke forklarer seg? Ser pkt 23 om forklaringsutdrag - Fjernavhør - Kreves det at tiltalte forlater salen? - Behov for vitnestøtte	Frister for prosesskrift hvis uenighet som skal avklares før hovedforhandling
22.	Befaring: - Hvem skal forklare seg - Transport - Pressens tilstedeværelse	
23.	Faktisk utdrag, strpl. § 262 bokstav c: - Form, innhold, oppsett - Behov for supplering? - Frist for endelig versjon - Når skal det dokumenteres - Rettens tilgang til råmateriale som ikke dokumenteres f. eks. overgrepssaker, økonomiske saker	Se anbefaling: Samhandling i gjennomføring av digitale straffesaker
24.	Forklaringsutdrag, strpl. § 274a og § 295: a) Dokumenter som retten i planmøte ber om tilgang til - dialogutskrift av tilrettelagte avhør - dialogutskrift av andre avhør som det er aktuelt å spille av - andre erklæringer som er avgitt i anledning saken, for eksempel erklæringer fra sakkyndige vitner, rapporter om ransaking og beslag eller narkotikaanalyser	

	b) Dokumenter som retten ber partene ha tilgjengelig digitalt, slik at retten kan få umiddelbar tilgang dersom behovet oppstår under hovedforhandlingen - tiltaltes politiforklaringer - forklaringer fra møtende vitner - forklaringer fra ikke møtende vitner som det er aktuelt å lese opp	
25.	Hjelpedokumenter, strpl. § 278 - Disposisjoner - Tidslinjer - Beregninger - «Ordliste»/Ordforklaringer	Frist for å legge frem omforente hjelpedokumenter
26.	Digital gjennomføring, tekniske hjelpemidler - Orienterer om utstyr, herunder hva slags opplegg dommer/meddommere vil bruke - Hvem markerer, lagrer og oppdaterer - Behov for prosjektor, videokonferanseutstyr, annet?	Se anbefaling: Samhandling i gjennomføring av digitale straffesaker
27.	Juridisk utdrag: - Felles - Forutsettes digitalt - Oppsett og innhold	
28.	Begjæres det lukkede dører - Hvilke deler av forhandlingene? - Pressen til stede allikevel? - Prosess for beslutning (hvem skal uttale seg?)	
29.	Media - Tilrettelegging - Skjerming av tiltalte, fornærmede, vitner - Annet?	
30.	Sikkerhet - Spesielle tiltak?	
31.	Økonomi - Kostnadsdekning til reiser for tiltalte/fornærmede	For dommeren: - Inngå avtale med ev. fagkyndig meddommer i forkant av HF - Inngå ev. tolkeavtale i forkant av HF
32.	Opptak: - Skal det tas opptak? - Hvem ordner? - Når gis tilgang? - Hvordan sikre at tilhørere/ovedkommende ikke tar opptak (med fare for misbruk)?	
33.	Aktørforventning: - Rettens forventning til aktørene under hovedforhandling - Aktørenes forventning til dommeraktivitet	

	– Hvordan fremmes prosessuelle begjæringer? – Andre forhold av betydning for «stemning»/arbeidsforhold	
<i>e)</i>	<i>Fortsatt saksforberedelse</i>	
34.	Er det behov for flere saksforberedende møter	
35.	Er det spørsmål som skal avgjøres etter skriftlig behandling under saksforberedelsen, frister for prosesskriv	
<i>f)</i>	<i>Eventuelt</i>	

